

Recept för färgning med Zenit Batikfärg

Allmänt: Zenit Batikfärger är utvalda kypfärger med högsta ljus och tvätthärdigheter. De erbjuder en rikhaltig palett färger som går att färga vid 25-35 grader, och kan blandas med varandra i alla förhållanden.

Färgmängden: Färgmängden beräknas i gram per liter färgbåd (g/l). Färgen löses med tillsats av Natronlut och Natriumhydrosulfit i en s.k. stamkyp.

Färgbådet: Mängden färgbåd beräknas efter der ovaxade materialets vikt. Man tar 30-40 gånger materialvikten. Man säger att man har badförhållande 1:30-40, d.v.s. till 100g material görs 3-4 liter färgbåd. Till varje liter färgbåd beräknas följande mängd kemikalier.

Natronlut 25%-ig   7ml per lit färgbåd

Natriumhydrosulfit   4g per lit färgbåd

Koksalt   5-20g per lit färgbåd

Koksalt ökar färgupptagningen på materialet. Ljusa nyanser kräver mindre salt, medan mörkare nyanser kräver mer.

Stamkyp: Färgen löses i en stamkyp vid 50 grader. För varje gram färg som ska lösas åtgår.

50 ml Vatten

3 ml Natronlut

1 g Natriumhydrosulfit

Exempel: En medelljus nyans ska färgas med 0,5g färg / lit bad på 400 g. bomullsväv.

Beräkning av färgbåd: $400 \times 30\text{ml} = 12000\text{ml} = 12 \text{ lit.}$

Beräkning av färgmängd: $0,5\text{g} \times 12 \text{ lit} = 6\text{g färg}$

Lösning av färgen (stamkyp): 6g färg löses i

$50\text{ml} \times 6 = 300\text{ml vatten (50 grader)}$

$3\text{ml} \times 6 = 18\text{ml Natronlut tillsättes}$

$1\text{g} \times 6 = 6\text{g strös i under omrörning}$

Stamkypen ska stå i 5-10 min. Under tiden tillreds det stora färgbådet enligt följande

$7\text{ml} \times 12 = 84\text{ml Natronlut}$

$4\text{g} \times 12 = 48\text{g Natriumhydrosulfit}$

$10\text{g} \times 12 = 120\text{g koksalt}$

Tillsätts i tur och ordning till 12 liter bad.

Därefter hälls stamkypen i badet, som färdigt bör hålla en temperatur av ca. 30 grader.

Materialet sätts till badet och färgas under måttlig omrörning i ca. 10-20 min. Därefter lyfts materialet ur badet och färgämnet får oxidera fram under 5-10 min. Sedan sköljs materialet tills det inte längre känns halt av kvarvarande lut, därpå avslutas färgningen med en tvålning, d.v.s. hanteras i hett eller kokande vatten med tvål eller tvättmedel. För mer information om färgning med kypfärgämnen och tips om de olika batikteknikerna hänvisas till litteratur i ämnet.

Recept för färgning med Zenit Yllefärg

Allmänt: Färgerna kan användas för ylle, natursilke och polyamidfibrer (Nylon). De färgas i svagt surt till neutralt färgbåd och de kan blandas med varandra i alla förhållanden.

Färgmängd: Färgmängden beräknas i procent på materialvikten. Exempelvis är en 2%-ig färgning = 2 g. färg per 100 g. material.

Färgbådet: Mängden färgbåd beräknas efter materialets vikt. Ett lämpligt badförhållande är 1:50, d.v.s. till 100 g. material behövs 5 liter färgbåd. Badet iordningställs med vatten, som bör ha en temperatur av ca. 40 grader. Tillsätt 0,5-1 % Egaliseringsmedel och 1-2 % Ättiksyra (60 %-ig), allt beräknat på materialvikten. D.v.s. till 100 g. material tar man 0,5-1 g. (ca. 0,5-1 ml.) Egaliseringsmedel och 1-2 g. Ättiksyra (ca. 1-2 ml.)

Därefter läggs färggodset i badet och hantras i ca. 10 min. Lyft sen upp färggodset och tillsätt färgämnet, som man löst i kokande vatten.

Färgningen fortsättes under uppvärmning till 90-95 grader, och vid denna temperatur färdigfärgas godset i 30-60 min.

Egaliseringsmedel ger bättre genomfärgning, förhindrar alltför snabb uppdragning, och ger därigenom ett jämnare färgningsresultat. För mycket Egaliseringsmedel gör att färgen inte drar på.

Förtvätt: För att uppnå bästa möjliga hårdigheter på det färgade materialet bör det förtvättas enligt följande.

Badförhållande 1:50

2 g. / l. Zenit tvättmedel

2 ml. / l. Ammoniak

Temperatur 40 grader. Tvättid 15-20 min.

Grundrecept för tryck med Zenit Yllefärg el. Zenit Reaktivfärg på Ullmaterial

1. Förtjockning görs av Na-Alginat och vatten. 50g. Na-Alginat strös sakta i och omröres kraftigt i 1 liter vatten. Blandningen förefaller till en början tjock och ogörlig, men efter en stunds mognad jämnar den ut sig.

2. För 1 kg tryckpasta åtgår följande.

20-40g	Yllefärg / Reaktivfärg
500g	Förtjockning (ca. hälften av ovan beskrivna blandning)
10g	Tiskan
10ml	S-Quest
30-60g	Ammoniumsulfat
100g	Urea
330-280ml	Vatten

3. Färgen löses först i en mindre mängd kokhett vatten.(ta del av ovan nämnda vattenmängd, 330-280ml) Blanda sedan i tur och ordning (i resterande mängd vatten) Urea, Ammoniumsulfat, Tiskan, S-Quest. Tillsätt den lösta färgen och sist Förtjockningen. Tryckpastan omröres väl.

4. Efter tryck och torkning värmefixeras materialet. Strykjärnsfixering i ca. 2x10 sek. i ca. 95-100grader.(ullmaterial skadas normal inte (s.k. filtning) av temperaturer vid 95-100 grader om det inte samtidigt utsätts för mekanisk bearbetning, som vid maskintvätt t.ex.) Vid strykjärnsfixering kan en tunn bomullsduk läggas mellan material och strykjärn, för att undvika att färg påverkar de otryckta ytorna.

5. Den resterande överskotts-färgen tvättas ur genom tvålning och sköljning.

Ovanstående recept är ett grundrecept och kan behöva justeras beroende på val av färg och material. Innan tryck på större mängd material rekommenderas provtryck och tvätt. Obs! Förtvätt av materialet kan vara nödvändigt för att uppnå bra resultat. (se recept för färgning m. Zenit Yllefärg) För information, kontakta oss gärna.

Recept för färgning med Zenit Reaktivfärg

Färgning i maskin: (ej ullmaterial) Upp till 1,5 kg. torra textilmaterial går att färga i varje omgång. Blöt ner materialet före färgningen (ev. med Zenit Tvättmedel).

1. Lös upp den beräknade färgmängden i ca 0,5 lit. kokhett vatten.
2. Häll färglösningen, 1 kg. salt och 200 g. soda (hushållssoda/målarsoda) direkt i tvätttrumman.
3. Vrid tvätttrumman 1/3 varv och lägg i det blöta materialet (undvik att lägga materialet direkt i färglösningen)
4. Stäng luckan och starta maskinen på kulörtvätt 60 grader. OBS! Ej förtvätt, då spolat färglösningen ur.
5. När kulörtvättprogrammet avslutats tvättas överskottsfärgen ur materialet genom att köra maskinen 1 gång på vittvättprogrammet. Härigenom undviks att materialet färgar av sig i första tvätten.

Färgning för hand: (ej ullmaterial)

1. Lös upp den beräknade färgmängden i ca 0,5 lit. kokhett vatten.
2. Fyll ett kärl som kan ställas på spisen, med en mängd vatten motsvarande ca 20-30 ggr. materialets torrsvikt (= 100 g. material behöver 2-3 lit. vatten).
3. Ställ kärlet på spisen och håll temperaturen vid 55-60 grader hela tiden.
4. Lös upp 20 g./lit. soda (hushållssoda/målarsoda) och 50 g./lit. vanligt koksalt i kärlet, tillsätt den lösta färgen.
5. Lägg i materialet som blötts före. Rör om under färgningen, som tar 20-45 min. Ljusare färger kortare tid, mörkare färger längre tid.
6. Skölj väl och tvätta ur överskottsfärg i 90 grader - kok.

Färgning av ullmaterial: Ull kan ej färgas i maskin då den hårda mekaniska bearbetningen gör att ullen filter sig. Försiktig bearbetning i stort bad rekommenderas.

1. Tag vatten motsvarande 30-50 ggr. materialets torrsvikt i ett kärl som kan värmas på spisen eller annan värmekälla.
2. Tillsätt 1 ml. 60%-ig ättiksyra per liter färgbud. (ättiksyra i svagare koncentration ökas med motsvarande mängd = av exempelvis 30%-ig ättiksyra tas dubbla mängden)
3. Blöt textilmaterial i varmt vatten, ev. med Zenit Tvättmedel.
4. Lägg det blöta materialet i badet. Behandla i ljummet bad i 5 min.
5. Lös upp den beräknade färgmängden i 0,5 lit. kokhett vatten.
6. Lyft upp materialet och tillsätt den lösta färgen, rör om i badet innan materialet läggs tillbaka.
7. Värm badet till 80 grader - kok. Rör om under tiden.
8. När badet är urdraget flyttas materialet över till ett annat kärl med hett sköljvatten.
9. Skölj, vrid ur eller centrifugera och torka materialet.

Recept för tryck med Zenit Reaktivfärg på bomull, lin, siden, viskos m.m.

1. Förtjockning görs av Na-Alginat och vatten. 50g. Na-Alginat strös sakta i och omröres kraftigt i 1 liter vatten. Blandningen förefaller till en början tjock och ogörlig, men efter en stunds mognad jämnar den ut sig.

2. För 1 kg tryckpasta åtgår följande.

20-40g	Reaktivfärg (30g färg /kg = 3%-ig färgning)
500g	Förtjockning (ca. hälften av ovan beskrivna blandning)
10ml	S-Quest
20g	Natriumbikarbonat
150g	Urea
300-280ml	Vatten

3. Färgen löses först i en mindre mängd kokhett vatten.(ta del av ovan nämnda vattenmängd, 300-280ml) Blanda sedan i tur och ordning (i resterande mängd vatten) Urea, Natriumbikarbonat, S-Quest. Tillsätt den lösta färgen och sist Förtjockningen. Tryckpastan omröres väl.

4. Efter tryck och torkning värmefixeras materialet. Strykjärnsfixering i ca 2x10 sek. i ca 140-160 grader. Vid strykjärnsfixering kan en tunn bomullsduk läggas mellan material och strykjärn, för att undvika att färg påverkar de otryckta ytorna.

5. Den resterande överskottsfärgen tvättas ur genom tvålning och sköljning.

Ovanstående recept är ett grundrecept och kan behöva justeras beroende på val av färg och material. Innan tryck på större mängd material rekommenderas provtryck och tvätt. Obs! Förtvätt av materialet kan vara nödvändigt för att uppnå bra resultat. För information, kontakta oss gärna.

Recept för Etstryck på Reaktivt färgat material

Principen med Etstryck på ett material som är färgat med Reaktivfärg är att "Etstrycket" bryter ner det befintliga färgämnet på den tryckta ytan. På detta sätt kan man bl.a. åstadkomma klarare tryck med en avvikande färg på ett redan färgat material. Olika Reaktivfärger låter sig etsas olika mycket. Resultatet varierar med andra ord beronde på val av Reaktivfärg. Etsbarheten på Zenits Reaktivfärger graderas på en skala från 1-5, där 5 står för högsta etsbarheten. Färgen på etstrycket kan varieras med tillsats av pigment. Vitheten i ett etstryck höjs med tillsats av vitpigment (vitpigment ca 10% = 100g/kg, övriga pigment ca. 2-5% = 20-50g/kg)

Etspastan blandas enligt följande

9 delar Discharge 2100 N

1 del Corrodente L

Ev. pigment

Pastan blandas väl och tryck görs sedan på vanligt vis med schablon el. annan metod. Materialet torkas och fixeras sedan i 150-180 grader i 4-2 min. (högre temperatur = kortare fixeringstid) Vid strykjärnsfixering kan en tunn bomullsduk läggas ml. strykjärn och materialet för hindra att den ottryckta ytan påverkas. Därefter tvättas och torkas materialet.

Resultat kan variera med val av Reaktivfärg och material. Provtryck rekommenderas.

Recept för färgning av Pappersmassa med Zenit

Direktfärg

Till 100g pappersmassa (torrvikt)

Ca 2g **Zenit Direktfärg** (lös färgen i vatten innan den tillsätts badet, 1g färg löses i ca. 100ml vatten)

1 ml 50%-ig **Alunlösning** (50%-ig Alunlösning = 50g Alun löst i 100ml vatten)

2 ml **Fixermedel**

Tillsätt färg, alunlösning och fixermedel i badet med pappersmassa .

Värm badet till 50 grader och håll denna temperatur i 5 – 10 min.

Filtrera och torka den färgade pappersmassan.

Observera att ovanstående färg och tillsatser beräknas på pappersmassans torrvikt.

Att höja temperaturen från 50 till 70 grader kan ge något bättre färgutbyte.

Receptet är preliminärt och kan behöva justeras beroende på material och färg.

Recept för blekning av Ullmaterial

Alt. 1

1g/l polyquest 313 N

1g/l Blekstabilisator 5550

12ml/l Väteperoxid (35%-ig)

1% Optiblank 3NL (Optiskt vitmedel, beräknas i % på materialvikten)

Badförhållande: 1:40-50, Temperatur: 50 grader, Tid: 2 tim., Sköljning.

Alt. 2

4g/l Natriumhydrosulfit

Badförhållande: 1:40-50, Temperatur: 50-70 grader, Tid: 1 tim., Sköljning.

(Ovanstående recept är preliminära och kan behöva justeras beroende på material. Alt. 1 ger ett resultat med högre vithet.)